

**ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ:
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΔΕΙΦΟΡΙΑ**

Καλντερίμα και χαγιάτια, αρχοντόσπιτα παλάτια:

Σεργιάνι στον χρόνο μέσα από τον παραδοσιακό οικισμό της κοινότητας Κοιλανίου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΒΑΘΜΙΑ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Το πρόγραμμα αυτό προσφέρεται για τους/τις μαθητές/μαθήτριες της Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Το πρόγραμμα είναι μονοήμερο (09:00 -13:30), αλλά μπορεί να επεκταθεί μέχρι τις 16:30.

Σημείωση 1: Το πρόγραμμα που παρουσιάζεται πιο κάτω εκτείνεται μέχρι τις 13:30. Σε περίπτωση που η ομάδα επιθυμεί την επέκτασή του μέχρι τις 16:30, τότε αυτό μπορεί να επεκταθεί με επιπλέον ανατροφοδοτικές δραστηριότητες, μετά από συνεννόηση των συνοδών εκπαιδευτικών με το προσωπικό του ΚΠΕ.

Σημείωση 2: Σε συνεργασία με το προσωπικό του ΚΠΕ και τους/τις συνοδούς εκπαιδευτικούς, το γενικό πλαίσιο εφαρμογής του προγράμματος, όπως παρουσιάζεται παρακάτω, μπορεί να αναπροσαρμοστεί και να διαφοροποιηθεί ως προς τις δραστηριότητες και τον τρόπο ανάπτυξής του, με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας. Η ανάπτυξη του πιο κάτω προγράμματος, όπως επίσης και οι δραστηριότητές του είναι ενδεικτικές.

Σημείωση 3: Στο ΚΠΕ λειτουργεί κυλικείο.

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να:

- Οριοθετήσουν τον παραδοσιακό οικισμό του Κοιλανίου σε χάρτη της Κύπρου και να εντοπίσουν κοινότητες με τις οποίες γειτνιάζει.
- Εντοπίσουν τα στοιχεία που συναποτελούν τον δομικό ιστό μιας πόλης/κοινότητας και το ποιες ανθρώπινες ανάγκες εξυπηρετούν.
- Γνωρίσουν αντικείμενα και εργαλεία που αφορούν στον διάκοσμο και στη λειτουργία μιας παραδοσιακής κατοικίας.
- Συγκρίνουν αστικές και ημιορεινές κατοικίες.
- Αντληφθούν την αρμονία και την αισθητική του χώρου στις παραδοσιακές κατοικίες ως στοιχείο σύμφυτο με τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής.
- Μελετήσουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα μιας παραδοσιακής ημιορεινής κατοικίας και να εντοπίσουν τον φιλοπεριβαλλοντικό της χαρακτήρα (ως προς τα υλικά, τη διαρρύθμιση και χρήση των χώρων, τον προσανατολισμό κλπ).
- Κατανοήσουν τη δυνατότητα ικανοποίησης των ενεργειακών αναγκών μιας κατοικίας με τη χρήση του βιοκλιματικού σχεδιασμού.
- Προβληματιστούν ως προς τη φθορά και την εγκατάλειψη που παρουσιάζουν οι παραδοσιακές κατοικίες στις ημιορεινές και ορεινές κοινότητες και να διερευνήσουν τα αίτιά τους.

- Αναπτύξουν δεξιότητες συμπλήρωσης κλειδας παρατήρησης για μελέτη πεδίου σε μία παραδοσιακή κατοικία.
- Διερευνήσουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες των ορεινών περιοχών και να τα συσχετίσουν με τον δομικό ιστό τους.
- Συνειδητοποιήσουν ότι η ανάδειξη/αξιοποίηση των παραδοσιακών οικισμών συντείνει στην κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη της κυπριακής υπαίθρου.
- Προτείνουν τρόπους ανάδειξης/αξιοποίησης των παραδοσιακών κατοικιών.

ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

9:00 – 9:30 Αφιξη, καλωσόρισμα και ξενάγηση στο ΚΠΕ Κοιλανίου

Συζήτηση για το πρόγραμμα και τους κανόνες που διέπουν την εφαρμογή του.

9:30 – 11:00 Δομικός ιστός ενός παραδοσιακού ημιορεινού οικισμού

Οι μαθητές/μαθήτριες εντοπίζουν και οριοθετούν την κοινότητα Κοιλανίου σε χάρτη της Κύπρου και βρίσκουν τις κοινότητες με τις οποίες γειτνιάζει. Παρατηρούν αεροφωτογραφίες της κοινότητας και καταγράφουν τα χαρακτηριστικά της. Προβληματίζονται ως προς τα στοιχεία που συναποτελούν τον δομικό ιστό μιας πόλης/κοινότητας και το ποιες ανθρώπινες ανάγκες εξυπηρετούν.

Σύγκριση αστικής και ημιορεινής κατοικίας

Οι μαθητές/μαθήτριες παρατηρούν τις διαφορές ως προς τον σχεδιασμό της αστικής και της ημιορεινής κατοικίας. Μελετούν φωτογραφικό υλικό παραδοσιακών κατοικιών και εντοπίζουν τους βασικούς παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν την αρχιτεκτονική τους. Διακρίνουν την αισθητική ομορφιά, τη λιτότητα και τη λειτουργικότητα της παραδοσιακής κατοικίας.

Φιλοπεριβαλλοντικά χαρακτηριστικά παραδοσιακής κατοικίας

Οι μαθητές/μαθήτριες αναγνωρίζουν τη χρήση πρωτογενών υλικών ως τα κύρια δομικά υλικά του παρελθόντος. Επικεντρώνονται στα φιλοπεριβαλλοντικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής κατοικίας και συνειδητοποιούν την ανάγκη αξιοποίησής τους στις σύγχρονες κατοικίες.

Αρχές βιοκλιματικού σχεδιασμού

Οι μαθητές/μαθήτριες γνωρίζουν τις αρχές του βιοκλιματικού σχεδιασμού και συνειδητοποιούν την ανάγκη υιοθέτησής τους. Επεξεργάζονται αρχιτεκτονικό σχέδιο σύγχρονης κατοικίας και εισηγούνται αλλαγές για μείωση των ενεργειακών αναγκών της.

Ετοιμασία για μελέτη πεδίου στην κοινότητα

Οι μαθητές/μαθήτριες ενημερώνονται σχετικά με τους κανόνες διεξαγωγής, την πορεία και τα μέσα υλοποίησης της δραστηριότητας.

11:00 – 11:15 Διάλειμμα

11:15 – 12:30 Μελέτη πεδίου

Σεργιάνι στην κοινότητα Κοιλανίου

Οι μαθητές/μαθήτριες εξερευνούν την κοινότητα. Ακολουθούν τη διαδρομή που απεικονίζεται στον χάρτη και με τη βοήθεια «εννοιών-κλειδιών» επισκέπτονται χαρακτηριστικά σημεία του δομικού ιστού της κοινότητας Κοιλανίου. Με τη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών σαρώνουν κωδικούς που εντοπίζουν στη διαδρομή τους για να λύσουν γρίφους οι οποίοι διασυνδέουν τα δομικά στοιχεία που επισκέπτονται με την παράδοση, τη γη - έθιμα και τον πολιτισμό.

Κατά τη διάρκεια της περιήγησης επισκέπτονται παραδοσιακές κατοικίες και μελετούν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους, συμπληρώνοντας σχετική κλείδα παρατήρησης. Αναγνωρίζουν τα αντικείμενα που βρίσκονται στον εξωτερικό και εσωτερικό χώρο της κυπριακής παραδοσιακής κατοικίας.

Εντοπίζουν και παρατηρούν κατοικίες που έχουν φθαρεί στον χρόνο και που έχουν εγκαταλειφθεί, καθώς και ανθρώπινες παρεμβάσεις οι οποίες αλλοιώνουν τον παραδοσιακό δομικό ιστό της περιοχής. Εκφράζουν τα συναισθήματα που τους προκαλεί η θέαση της φθοράς και της εγκατάλειψης των παραδοσιακών κατοικιών και διατυπώνουν τις σκέψεις τους για τους πιθανούς λόγους αυτής της εικόνας.

Συζητούν με τους κατοίκους της κοινότητας, προκειμένου να εντοπίσουν τα αίτια της εγκατάλειψης και της φθοράς των παραδοσιακών κατοικιών και να διερευνήσουν τον τρόπο ζωής και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο τοπικός πληθυσμός.

12:30 – 13:30 Συζήτηση - Συμπεράσματα

Οι μαθητές/μαθήτριες, συγκρίνουν τα στοιχεία του δομικού ιστού της κοινότητας, που εντόπισαν κατά τη διάρκεια της περιήγησής τους, με τα στοιχεία του δομικού ιστού των αστικών περιοχών. Εντοπίζουν αδυναμίες στον δομικό ιστό της κοινότητας Κοιλανίου οι οποίες δυσκολεύουν την καθημερινότητα των κατοίκων της.

Ανάδειξη και αξιοποίηση παραδοσιακών οικισμών

Οι μαθητές/μαθήτριες αντιλαμβάνονται ότι η ανάδειξη/αξιοποίηση των παραδοσιακών οικισμών συμβάλλει στην κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική ανάπτυξη της κυπριακής υπαίθρου. Ενδεικτικές δραστηριότητες ανατροφοδοτικού και δημιουργικού χαρακτήρα είναι οι ακόλουθες:

- Παιχνίδι ρόλων με θέμα τους τρόπους ανάδειξης/αξιοποίησης μιας παραδοσιακής κατοικίας στο Κοιλάνι,
- Συζήτηση με τις κοινοτικές αρχές σχετικά με τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης και επιχειρηματικότητας των νέων στην κοινότητα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ – ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ/ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

13:30 – 16:30 Επιστροφή στο ΚΠΕ – Δημιουργικές δραστηριότητες

Σε περίπτωση που επιλεγεί από την ομάδα το ολοήμερο πρόγραμμα (9:00 - 16:30), οι μαθητές/μαθήτριες συνεχίζουν το πρόγραμμα με ανατροφοδοτικού τύπου δραστηριότητες όπως:

- Διερεύνηση και καταγραφή των φιλοπεριβαλλοντικών χαρακτηριστικών της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής στο ΚΠΕ Κοιλανίου.
- Δημιουργία μακέτας παραδοσιακής κατοικίας με έμφαση στα φιλοπεριβαλλοντικά χαρακτηριστικά της.
- Διαδικτυακή έρευνα σε ότι αφορά στη νομοθεσία, στη διατήρηση και στον τρόπο ανάδειξης/αξιοποίησης της παραδοσιακής κατοικίας.
- Έρευνα σχετική με τη βαφική παραδοσιακή τέχνη με λουλάκι.
- Εικαστική παρέμβαση με λουλάκι σε τοίχο μιας παραδοσιακής κατοικίας.
- Εικαστική παρέμβαση και ανάδειξη μιας εγκαταλελειμμένης παραδοσιακής κατοικίας.
- Μελέτη και παρουσίαση παραδοσιακών κατοικιών άλλων χωρών - Σύγκριση με την κυπριακή παραδοσιακή κατοικία.
- Έρευνα σχετική με τη ξερολιθική τέχνη και διασύνδεσή της με την παραδοσιακή αρχιτεκτονική.
- Συνέντευξη με τεχνίτη/τεχνίτρια της ξερολιθιάς με θέμα: «Ξερολιθικές κατασκευές στον δομικό ιστό των ορεινών κοινοτήτων».

Στο απογευματινό πρόγραμμα οι μαθητές/μαθήτριες έχουν μεσημεριανό διάλειμμα. Για τον σκοπό αυτόν μπορούν να έχουν μαζί τους μεσημεριανό φαγητό ή το σχολείο μπορεί να κάνει διευθετήσεις για να γευματίσουν σε εστιατόριο της περιοχής.

Συστήνεται όπως οι μαθητές/μαθήτριες:

- Έχουν φωτογραφική μηχανή ή βιντεοκάμερα.
- Έχουν μαζί τους κασετίνα στην οποία να υπάρχουν ψαλίδι, γόμα, μολύβια και χρώματα.
- Είναι κατάλληλα ντυμένοι/ντυμένες, με βάση τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν κάθε φορά στην περιοχή.
- Έχουν μαζί τους παπούρι με νερό, και δεκατιανό ή κάτι ελαφρύ για να φάνε.
- Φορούν αθλητικά παπούτσια ή παπούτσια για περπάτημα.
- Τα φύλλα εργασίας, τα όργανα ή οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός χρειάζεται για την εφαρμογή των προγραμμάτων, παρέχονται από το ΚΠΕ.